

Regionálny rozvoj teraz!

Slovenské hospodárstvo v porovnaní s ostatnými novými členskými štátmi Európskej únie zaostáva. Kým v roku 2010 sme v HDP na osobu v PPS boli tretí za Českom a Slovinskom, v roku 2019 sa ich náskok zvýšil a pred nás sa dostalo aj Estónsko, Litva, Maďarsko a Poľsko. Na úroveň Slovenska sa dostalo Rumunsko a Lotyšsko, za nami je len Bulharsko.

Zásadným dôvodom zaostávania nášho hospodárstva je popri chýbajúcich reformách systému vzdelávania, podnikateľského prostredia a budovania infraštruktúr aj nedostatočná decentralizácia verejnej správy a chýbajúca politika regionálneho rozvoja¹. Spôsob správy Slovenskej republiky a prijímania všetkých dôležitých hospodárskych, spoločenských a politických rozhodnutí ignoruje princíp subsidiarity a prirodzené informačné a výkonné výhody regiónov. Vo výsledku spôsobuje veľké regionálne disparity a vysťahovalectvo zvlášť mladých a vzdelaných ľudí z regiónov.

Regióny nie sú príťažou pre Slovensko, naopak, regióny tvoria Slovensko a sú nevyužitým potenciálom pre naštartovanie rastu. Aby mohli využiť svoje konkurenčné výhody a mohli sa zapojiť do organizovania lokálnej ekonomiky, vzdelania, vedy, výskumu a výroby, regióny musia mať možnosť rozhodovať.

Administratívne územné celky bez rozhodovacích právomocí a finančnej autonómie, ohraničené bez ohľadu na funkčné vzťahy v území sú nevyhnutne len vykonávatelmi vládnych nariadení a odporúčaní, údržbármi; nie partnermi centrálnej vlády a už vôbec nie regionálnymi vládami. Stali sa bariérou prirodzeného rozvoja regiónov, súčasťou a nie riešením problému.

Centralizácia rozhodovania a jedno-obvodový volebný systém brzdia rozvoj regiónov a celého Slovenska. Politický cyklus odrezaný od regiónov – miest a vidieka – nerieši potreby reálnych ľudí v reálnych domovoch a susedstvách a generuje formalizmus, rezortizmus, korupciu a sociálne napätie.

Slovensko potrebuje reformy v mnohých oblastiach, tie však budú účinné len vtedy, ak sa spoja s reformou verejnej správy, územnosprávneho usporiadania a politiky regionálneho rozvoja. Medzinárodná skúsenosť a odporúčania medzinárodných inštitúcií ako Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj sú domácej odbornej verejnosti známe. Rovnako, ako ciele politiky súdržnosti Európskej komisie, na ktoré aj Slovensko každý rok vynaloží vyše miliardy eur.

Chýba kompromisný, odborne fundovaný návrh, za ktorý by sa postavila odborná obec a sociálno-ekonomickí partneri a ktorá by sa stala východiskom pre dlhodobú reformu. Chýba návrh, ktorý by neodzrkadľoval pozície, názory a záujmy len jednej politickej či inej záujmovej skupiny, a ktorý je odkázaný na časté zmeny, alebo osud čiastočnej, nikdy nedokončenej reformy.

Cieľom iniciatívy Regionálny rozvoj teraz! je vypracovanie návrhu komplexnej reformy politiky regionálneho rozvoja a jeho realizácia. Iniciatíva chce vytvárať priestor pre odbornú diskusiu, podporovať zhodu odbornej komunity, pripraviť spoľahlivý návrh reformy a podieľať sa na jej realizácii.

Podporovateľmi iniciatívy Regionálny rozvoj teraz! sú odborníci a odborníčky, authority vo svojom odbore. Pracujú v akadémii, mimovládnych organizáciách, samospráve, na ministerstvách, v ZMOS, Únii miest, SK8, v obchodných komorách, profesijných združeniach, MAS, RRA, OOCR a pod.; vždy však reprezentujú len sami seba a svoje dobré meno.

Stretnutia iniciatívy organizuje až do schválenia pevnejšej organizačnej štruktúry prípravný výbor.

január 2021

Prípravný výbor

Anton Marcinčin
Eduard Donauer
Eva Kocanová
Ábel Ravasz
Katarína Smatanová

¹ Európska komisia v svojej Správe o Slovensku už niekoľko rokov opakuje, že Slovensko zaostáva najmä v oblastiach, ktoré sú kľúčové pre budúci rast: kvalita verejnej správy; vzdelávanie, veda, výskum, inovácie, vyrovnanie regionálnych rozdielov a kvalita životného prostredia. Pritom musí čeliť ďalším výzvam ako je starnutie populácie, klimatická zmena, či digitálna transformácia.